

'Gold Standard'-lajikkeen lehdet ovat sitä keltaisempia mitä aurinkoisemmassa paikassa taimi kasvaa.

SILMÄNILOT

Ennen Jari Hynninen ei arvostanut kuunililjoja. Eihän niissä ollut näyttäviä kukkia, vain lehdet. Sitten kolahti. Nyt hänellä on 520 erilaista kuunililjaa – kauniiden lehtien takia.

TEKSTI **SARI TOIKKANEN** KUVAT **TEIJA TUISKU**

Näin jälkikäteen tilanne tuntuu koomiselta. Mutta mutama vuosi sitten iltahämärissä, hollantilaisen hotellin parkkipaikan liepeillä **Jari Hynnistä** ei naurattanut. Hän puhdisti kuunililjan juurakoita mulhasta, vilkuili välillä sivuilleen ja ihmetteli, miten hän oli tähän joutunut.

Jari oli lentänyt Hollantiin kahden tyhjän matkalaukun kanssa. Määränpäinä oli kuunililjoihin erikoistunut taimisto, joka oli avoinna vain yhtenä viikonloppuna vuodessa. Jari osti niin paljon taimia, etteivät ne mahtuneet matkalaukkuihin multineen. Ei siis auttanut muu kuin kääriä hihat.

Onneksi tullissa ei pysäytetty. Olisi siinä ollut selittelemistä, vaikka kuunililjojen

tuonti toisesta EU-maasta onkin sallittua.

– Ei tämä ole lainkaan tasapaksu harrastus, Jari tuumaa seikkailuaan muistellen.

VIELÄ REILUT kymmenen vuotta sitten Jari ajatteli toisin.

– Sain työkaverilta kuunililjan ja mietin, että pakko kai se on maahan laittaa. Hän ei ymmärtänyt lehtevän kasvin

Kuunililjat ja onnellinen mies. Jari Hynnisen harrastus alkoi keräilystä. Nyt lukumäärää tärkeämpää on kasvien kaunis yhdistely.

'Granny's Rougen' varret punertavat. Jalostajat tavoittelevat kuunliljalajiketta, jonka lehdistäkin olisi punaista.

Jari kuvaa kauniita kuunliljojaan, kuten keltalehtistä 'Amaliaa'. Hollantiin lähetetyistä, julkaistuista kuvistaan hän saa bonusrahaa, jota voi käyttää taimien ostoon.

Käytävät helpottavat hoitotöitä. Jari tarkistaa kasvutot päivittäin muun muassa lehtokotiloiden varalta.

päälle – eihän siinä ollut kunnon kukkia-kaan. Käydessään seuraavan kerran puutarhamyymälässä Jari kuitenkin eksyi kuunliljojen äärelle ja huomasi, että niitähän oli erilaisia.

Näitä erilaisia lehtiperennoja alkoi yhä useammin tarrtua Jarin matkaan puutarhaliikkeistä ja taimistoilta. Lajikkeiden valtava kirjo selvisi hänelle kuitenkin vasta internetin välityksellä. Hollannissa kokonainen taimisto oli pyhitetty kuunliljoille. Pohjois-Amerikassa toimi kuunliljoihin erikoistunut *Hosta*-järjestö ja Tanskassa pohjoismainen *Hosta*-seura, joiden kautta Jari sai paljon tietoa, vertaisseuraa ja innostusta.

Alkoi kuunliljojen kerääminen: Jari osti,

vaihtoi ja tilasi taimia ulkomaita myöten. Rivitalon pihapiiri Jyväskylän Kuokkalassa täyttyi täyttymistään.

NYT JARILLA on 520 erilaista kuunliljalajia ja -lajiketta. Keräily ei kuitenkaan ole enää se juttu.

– Ensin vain hankin kaikkea, kunnes tajusin, ettei ole mieltä istuttaa monta melkein samanlaista kasvia. Lukumäärä ei ratkaise. Enemmän kaipaen silmäniloa. Kauneus tulee siitä, kun istuttaa juuri oikeanlaiset kasvit vierekkäin.

Enää Jari ei haikaile edes kukkien perään, vaan leikkaa vähäisetkin vähäisemmiksi.

– Kukkia jätän kasveihin alle puolet.

Ne vain turhaan sotkisivat lehdet.

Kuunliljojen lehdistä riittääkin ihastelemista. Niiden koot, muodot, värit ja kasvutavat vaihtelevat hämmästyttävän paljon: on heinämäisen pitkiä ja kapeita lehtiä ja vastaavasti pieniä ja pyöreitä kuin hiiren korvat. On monensävyistä vihreää, sinertävää, kellertävää ja kirjavaa. Lehtien reunat aaltoilevat tai kääntyvät maljamaisiksi. Jopa lehtien alle kurkkiessa voi hämmästyä: 'Granny's Rougen' varret punertavat kuin raparperilla.

Jarista on myös hauskaa leikitellä lajikkeiden nimillä. Vieruskavereiksi penkkiin ovat päässeet 'Marilyn Monroe' ja 'Elvis Lives', 'Dancing Queen' ja 'Private Queen' sekä 'Striptease' ja 'Praying Hands'.

Jari lisää kuunliljoja jakamalla ja siemenistä. Siemenlisäys on melko työlästä, sillä sadan siemenen erästä Jari saat-
taa kelpuuttaa penkkiin lopulta vain pari erikoisinta tainta.

Jari hylkää kasvattamistaan taimista kaikki yksiväriset vihreät.

Savipitoiseen maahan

Kuunliljoja pidetään varjokasveina, mutta Jari ei suosittele istuttamaan niitä syvään varjoon.

– Suora auringonpaiste aamulla ja illalla on paras.

Jari on huomannut, että kuunliljat pärjäävät jopa iltapäivän auringossa, jos maa vain pidättää hyvin kosteutta.

Tärkein asia onnistumisen kannalta onkin kasvualusta. Ravinteikas, kosteutta pidättävä savipitoinen maa on hyvä lähtökohta.

– Kasvualustasta puolet saisi olla savea, kolmasosa kompostimultaa, loput turvetta ja hiekkaa.

Jari valmistaa isoille kuunliljoille 50 sentin ja pienille 30 sentin syvyiset alustat. Istutuksen jälkeen hän levittää mullan päälle havukuorika-

tetta pidättämään kosteutta maassa.

Juurtumisen jälkeen kuunliljat pärjäävät lähes omillaan. Jari ei lannoita istutuksiaan ja kasteleekin vain omaksi ilokseen.

– Sateisena kesänä kuunliljoja ei tarvitse kastella. Normaalinakaan kesänä se ei ole välttämätöntä, mutta annan vettä, koska haluan kuunliljoista kookkaita ja näyttäviä.

Lehtokotilot ovat kuunliljojen pahimpia tuholaisia, ja Jari käyttää paljon aikaa nilviäisten jahtaamiseen. Paras tapa on käännellä lehtiä päivittäin. Jarin keräämät nilviäiset päätyvät muovipussiin ja vielä toiseenkin, sitten kengän alle ja lopulta sekajätteeseen. Lisäksi Jari hävittää tuholaiden talvehtimispaikat leikkamalla kuunliljojen kasvustot ennen talvea.

PELÄTTY HOSTAN X -VIRUS

Jarilla on omakohtaista kokemusta kuunliljoja yleisesti vaivaavasta Hostan X -virustaudista (HXV), jonka oireita ovat muun muassa lehtien epänormaali kirjavuus, mosaikkimaisuus ja lehtisuonten välinen kloroosi.

Jari oli istuttanut terveen näköisen taimen ja huomasi vasta myöhemmin, kuinka tummanvihreä laikku oli leviämässä lehtiruotia pitkin. Se viittasi virukseen. Jari tilasi testauspakettin Agdialta Ranskasta.

– Testaus on kallista. Mutta jos harrastaa tosissaan tai myy taimia, se pitäisi tehdä, hän toteaa.

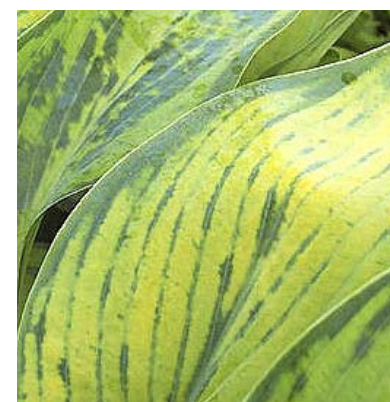
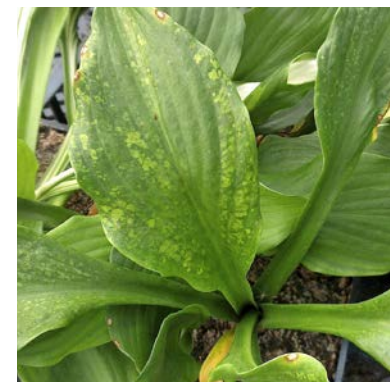
Testi vahvisti, että kyseinen taimi kantoi hostavirusta. Jari pisti toimeksi.

– Tuhosin kasvin heti. Sitä ei saa laittaa kompostiin vaan sekajätteeseen. Otin myös multaa pois niin paljon kuin pystyin ja annoin alueen olla talven yli käyttämättömänä.

Lisäksi Jari puhdisti työvälineet, sillä viruksen tiedetään leviävän kasvinesteen välityksellä.

Nyt kuunliljat näyttävät terveiltä, mutta Jari painottaa, että uudet taimet pitää aina tutkia hyvin tarkkaan ja seurata niiden kehitystä.

– Kannattaa myös suosia puhtaita mikrolisätyjä taimia.

KUVAT MIRKKA SOUKAINEN JA KIM TILLI / EVIRA

'Dust Devil'
Kestävä ja auringossa-
kin menesty-
vä lajike. Vaa-
leankivihreät
reunat muut-
tavat keltaisiksi kesän
edetessä.

'June Fever'
Suomessa yleises-
ti saatavilla ole-
van 'June'-lajikkeen
muunnos. Keskusta
säilyttää hyvin värin-
sä myös auringossa.

'Yellow Polka Dot Bikini'
Kellertävä reunus muut-
tuu puhtaanvalkoiseksi.
Nopeakasvuinen lajike me-
nestyy myös auringossa.

'Lakeside
Banana Bay'
Raikkaan
vihreä reu-
nus ja kel-
lertävä kes-
kusta säilyt-
tävät hyvin
värinsä koko
kesän.

JARIN SUOSIKIT

'Nippers'
Pyöreä, hieman
kuppimainen
lehti aukeaa
suoraan ylös-
päin. Nopeakas-
vuinen, noin
30 cm korkea.
Viihtyy auringos-
sakin.

'Curly Fries'
Kasvaa noin 30
cm korkeaksi ja
kestää hyvin au-
rinkoa. Oiva naa-
puri tummille ja
pyöreälehtisille
kasveille.

'Empress Wu'
Tietävästi kookkain
myynnissä oleva laji-
ke, Jarin puutarhas-
sa 120 cm. Menestyy
auringossa ja var-
jossa.

'Confused Angel'
Sinivihreän 'Blue
Angel' -lajikkeen
muunnos. Jokai-
sessa lehdessä
on eri määrä kel-
lertäviä raitoja.
Harvoin ulko-
maillakaan saa-
tavilla.

'Snake Eyes'
Hyvin nopea-
kasvuinen lajike.
Yksi suosituim-
mista kuunlil-
joista viime vuo-
sina. Valkoinen
keskikuvio on
vähän erilainen
jokaisessa leh-
dessä. Viihtyy
auringossa.

'Almost'
Lehtiruodin
punainen
pigmentti
näkyvät hy-
vin myös
lehden ala-
osassa.

'Private Dancer'
Sydämenmuotoi-
set, siniseen, jopa
harmaaseen vi-
vahtavat paksut
lehdet.

'Purple
Heart'
Tumma leh-
tiruoti.
Korkeus
40 cm. Viih-
tyy auringos-
sakin.

'Pandora's
Box'
Pienistä
kuunliljois-
ta värikäim-
mät
lehdet.
5–10 cm
korkea
mätäs.

'Lakeside
Dragonfly'
Lehdet ovat
kuin sulkia.
Kaunis, ruu-
sukemainen
kasvutapa.
Kaltainen
reunus vaa-
lenee kesän
kuluessa, ei
pidä suoras-
ta auringon-
paisteesta.

'Neptune'
Kasvutapa ja aaltoilevat
lehden reunat tuovat mie-
leen suihkulähteen. Par-
haimmillaan yksittäiskasvi-
na puolivarjossa.

'Alan Titchmarsh'
Lehtiin tulee ke-
sän mittaan kol-
me väriä. Korkeus
jopa 50 cm. Viih-
tyy auringos-
sakin.

'Great Escape'
Suomessa yleis-
en 'Halcyon'-
lajikkeen muun-
nos. Sinivihreän
keskustan ym-
päriä valkoinen
paksu reunus.
Väreissä erittäin
hyvä kontrasti.

'Lakeside
Storm Watch'
Hyvin tumman-
vihreät lehdet
ja pysty kasvu-
tapa. Kasvaa
hyvin myös au-
ringossa.